

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
{ Ara évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. Hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek. }

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, máj. 26-án 1862.

(H) Az erdélyi vasút II. Folytassuk tanulmányainkat a „Zur Beleuchtung der siebenbürgischen Eisenbahnfrage“ czímű röpirat nyomán, melynek érdemes szerzője, Y. S. — mint már mult alkalommal volt szerencsénk megjegyezni — oly sok érdekes adatot tudott összeállítani, melyeknek alapján őszinte és részrehajlatlan elmélkedés alapítá.

Mi e röpiratot — noha az nem terjedelmes, hanem éppen alkalmas lehetne arra, hogy lapunkat e tárgyszegény korszakban elláthassuk legalább 10—12 vezércikket pótló fordítmánnyal — szőről szóra nem közölhetjük. Csupán töredékeket nyújtunk abból oly renddel, a mint az e lapok olvasóköreinek felvilágosítására felfogásunk szerint, itt legalkalmasabb mód.

Imé ez alkalommal beszéljünk valamit az erdélyi vaspályáról „erdélyi“ szempontból, s hagyjuk máskorra a magas világkereskedelmi szempontot.

Ha Erdély Sahara-pusztája volna — ugymond Y. S. — bizonyára akkor azt a vaspályáirányt lehetne választani, a melyik a legrövidebb vonalon siet át; miután azonban a dolog nem úgy áll, épp úgy az ország mint a világkereskedelem érdekében van, hogy az erdélyi vaspálya oly irányban vezettesék, mely a belső közlekedés szerencsés létesítésére legtöbb kilátást s biztosítékot nyújt.

Erdély minden vidékei közt legtermékenyebbek: az Aranyos, Maros, Nagy-Küküllő és Egyesült-Küküllő völgyei Torda, Tövis, Medgyes, Segesvár és Héjjasfalva közt. A Maros-völgy Tövisen alól szintén a legaldottabb vidék; de a vaspálya hiányát legkevésbé sinyl, miután a Maros az Egyesült-Küküllő beömlésétől fogva (Tövisen alól) hajózásra legalkalmasabb folyam Erdélyben.

A nagyváradi, kolozsvári-brassó-bodzai vaspálya mindezen dús termékenységi völgyeket felölelné, s a mezei iparnak nagyobb ösztönt és lendületet nyújtva, ama vidékek mondhatni kifogyhatatlan magtárrá varázsolatnának.

Menjünk tovább!

A tordai és marosujvári híres sóbányák szintén a váradi-bodzai vonalba esnek, s a többi sóbányák is a más két tervezett vonalhoz nem esnek közelebb, az egyetlen Vizakna kivételével, mely különben is csak a kevésbé gazdag bányák közé tartozik. Vizakna a sókivételnél semmi befolyást se gyakorolhat, miután Oláhország só dögében bővíkodik; hogy pedig a só Marosujvárról a Maroson sokkal olcsóbban szállítható Aradra, bizonyítja azon körülmény, mikép a vizaknai sót Aradon hárébol se ismerik.

Hát Erdély világhírű aranybányái? Azok mind Fejérvár környékébe esnek, minél fogva a szóbanforgó vonalok e tekintetben nem bírnak ugyan előnyvel egymás felett; de a vas-, ólom- és rézbányák legnagyobb része nyilván a váradi-bodzai területhez tartozik.

Erdély kőszéntelepeiben nagy kincs hever, de a mit még fel kell hozni a föld alól. Eddigélé legtöbb figyelmet a hátszegi hegyek kőszene ébresztett; de egész Erdély bérzalakulata kezeskedik arról, hogy hegyvidékein mindenütt nagy bőségben található, csak hogy komolyan fogni a kőszéntelepek kutatásához még eddig fölőlesnek tartották a fabőség miatt. Mindamellet már több ponton kutató ásásokat tettek. Aztán a hátszegi kőszéntelep különben is a nagyváradi-bodzai vonaltól mindössze 7—8 mérfölddel esik messzebb, mint az ugynevezett nagyszébeni vonaltól.

Mindnyájan tudjuk, hogy Erdély legnevezetesebb gyógyerejű forrásai és fürdőhelyei ezek: Borszék, Radna, Sztojka, Báza, Előpatak, nem is említve a másodrangakat. Nős e nevezetes gyógyforrások mind messze fekszenek a Verestorony felé álmódott vaspályavonaltól, s az arad-, nagyszében-bodzai vonalba is csupán Előpatak esik, míg a nagyváradi-bodzai vonalhoz nemcsak ezek mind, hanem a másodrangú gyógyforrások közül is a legtöbb közel fekszik.

De minthogy a nemzetiségi szempont korunkban, kicsiny mint nagy dolgokban egyiránt figyelem-

bevételését igényli, tehát — a gyöngébbek kedviért — lássuk nemzetiségi szempontból is az Erdélyen át tervezett vonalok közül melyik a legmértányolhatóbb.

Az arad-bodzai vonal létesülése esetében ki lennének zárva: a székely terület, kivéve Háromszék némely délfekvő helységeit; a megyék, kivéve Hunyadmegyét s Alsó- és Felsőfehér némely darabkát; szász hatóságok alá és a megyékhez tartozó szász helységek legnagyobb része.

Az arad-verestoronyi vonal létesülése esetében pedig kilennének zárva: először is a székelyföld egy általában; továbbá a megyék mint főnebb, csak hogy ezen vonal Felső-Fehér megyének még kisebb töredékét érintené; s végül a szász községeknek még sokkal nagyobb része.

Ellenben a nagyváradi-bodzai vonal e szempontból is felülmulthatlan előnyökkel bír; a szász terület legtermékenyebb vidékein vonul át, a szász faluk nagyobb része közel fekszik hozzá, úgy hogy azon szász uraktól, a kik ezen vonal ellen áskálnak, ez annyi mint a szász nemzet érdekei ellen való szerencsétlen küzdelem. Az arad-, nagyszében-verestoronyi vonal — ugymond Y. S. — valóságos proditio fraterni sanguinis, minthogy ezáltal még csak Brassó a legfontosabb kereskedelmi pont is mellőzve van, s ezen arad-verestoronyi vonal ellen Brassó, Köhalom, Segesvár és Medgyes communityai nem is mulasztották el felsőbb helyen óvást tenni.

Jegyezzük meg, hogy a nagyváradi-bodzai vonal a román érdekekre nézve is a legkedvezőbb. Ezt igazolja a jeles publicista Baritu György által közelebről szerkesztett emlékirat is, melyben a verestoronyi vonal terve a leghatározottabban elvetődnek van nyilvánítva.

Magok a nagyváradi-bodzai vonal leghatározottabb elleni is — a kik a „Presse“, „Sürgöny“, „Neueste Nachrichten“ stb. hasábjain s röpiratokban terjesztik elfogult nemezeit — magok is nyilván elismerik, hogy Erdély s az egész állam érdekei valóban e vonalhoz vannak csatolva, s mégis mindent elkövetnek, hogy azt háttérbe szorítsák.

Minden vaspályáig, keletkeztekor pártügy. Mindenki azon vonal előnyeiről beszél, mely pártja érdekeinek leginkább kedvez. De a kormány feladata az, hogy a legezelszerűbb vonalt létesítse. Mielőtt pedig eldöntésre kerülne a dolog, a kormány bizonyosan számba veendi, hogy minő érdekek mozdítatnak elő egyik vagy másik előny által, s e tekintetben mi egész bizalommal tekinthetünk a jövő felé, mert a nagyváradi-bodzai vonal Erdély, az osztrák birodalom és a világkereskedelem érdekeit egyiránt kielégíti, képviseli, őszhangzásba hozza.

Nem is hihetjük, hogy oly vaspályát erőszakoljanak ránk, mely kiáltó ellentétben áll minden főnebb említett magas érdekekkel. Miért tegye ezt a kormány? Csupán néhány pénzember s az ország egy kicsinynek töredékének vágyait teljesítendő? Ez oly elv lenne, melyre a nyilvánosság szótárában nincs szavunk.

A végzet úgy akarta, hogy Erdélynek közép-Európa- és keletkezi geographiai, valamint keblí viszonyainál fogva az eddig tervelt vasúti vonalok közül a legfontosabb, s legmértányolhatóbb épp a nagyváradi-bodzai vonal legyen, melybe s a melynek közelébe következő városok és mezővárosok esnek: Nagyváradi (18,091 lakossal), Élesd (1,217 l.), Tellegd (1,488 l.), B.-Hunyad (2,160 l.), Gyalu (2,168 lakossal), Kolozsvár (21,316 l.), Torda (7,768 l.), Gyéres (1,788 l.), Egerbegy (2,365 lak.), Felvincz (1,150 l.), Nagyenyed (3,072 l.), Tövis (1,744 lak.), Magyar-Igen (1,102 l. szárnyvonallal), Fejérvár (5,239 lakossal szárnyvonallal), Balászfalva (1,059 l.), Nagyselyk (1,354 l.), Medgyes (5,337 l.), Erzsébetváros (2,195 l.), Segesvár (7,962 lak.), Székely-Keresztur (2,138 l.), Keresd (1,921 l.), Köhalom (2,641 lak.), Földvár (Brassóvidéken 2,049 l.) Brassó (25,269 l.). Összesen Nagyváradtól Brassóig 122,593 lélekkel, míg a más két vonalba alig egy pár városka esik, sokkal csekélyebb lélekszámmal.

Audiat et altera pars.

E becses lapok 76-ik és 77-ik számaiban „Egy Sz.-Udvarhely anyavárosi r. k. polgár“ az érvek szép hosszú sorával törekszik megmutatni, hogy Udvarhely és nem Csik-Somlyó lehet a székelyföldön a főgymnasium helye.

De miután minden dolognak két oldala van, nem ártand a felhozott érvekkel egy kissé szembe nézni.

Ha az volna a kérdés: Legyen-e Udvarhelyen főgymnasium? Magunk is azt felelnék: okvetlenül igen. Ha az volna a kérdés: Minden egyéb körülményektől elvontan, csupán a helyiséget tekintve, hol legyen főgymnasium, Udvarhelyen-e vagy Csik-Somlyón? Erre is azt felelnék: legyen Udvarhelyen. De miután itt az a főkérdés: miképp reducáltassanak a gymnasiumok, hogy a tanárok fizetése jobbíthatassék, és mégis a közérdek (jól kérem megjegyezni: a közérdek) legkevésbé se szenvedjen, azt gondolom, erre minden valódi alkotmányos polgárnak csak egy felelete lehet: reducáltassanak oda, hol 1848-ban voltak. Ha e reductio mellett Cs.-Somlyónak mégis marad főgymnasiuma, ez privát dolog, mely nem a tényleges kormány kifolyása, hanem a székely katolikusok nagy részének lelkesedéséből folyt, melyben főpástorokat követték. Nincs helyén tehát a vita a fölött: Udvarhelyen legyen-e főgymnasium, vagy Csik-Somlyón; mert Csik-Somlyótól privát alapon nyugvó felsőbb osztályait senki sem veheti el, sem el nem véleményezheti, a studiorum fundus alatti öt alsóbb osztályhoz pedig a reductio alkalmával is ép annyi joga van, mint Udvarhelynek, Fejérvárnak, M.-Vásárhelynek, Brassónak és Kantának, még pedig azon egyszerű okból, mivel 1848 előtt mindegyike már öt osztálylyal bírt.

De lássuk az anyavárosi polgár érveit rendre.

Azt mondja először, hogy Udvarhely a székelyföldnek központja. Igaza van, ha nemzetileg vesszük a dolgot; de a katolikus székelyföldet illetőleg, nincs igaza. Ugyanis az udvarhelyi esperességekben — az 1848-ki Schematismus szerint — van 27,197 katolikus. Alesikban 27,438, Felesikban 27,239, Gyergyóban 29,755. Tehát a nagyerdőn innen 27,197, azon túl 84,432, tehát 57,235-tel több. Hogy pedig egész Al- és Felesik közelebb van Csik-Somlyóhoz, mint Udvarhelyhez, s hogy Gyergyóból is könnyebb az út Somlyóra, azt nincs miért hosszasan fejtegetni. Ha tehát — a Studiorum fundus kiinduló pontul véve fel — állna is a Dilemma: Udvarhely vagy Somlyó, pedig nem áll, akkor is csakis a lakhatási könnyebbség, mivel Udvarhely nagyobb, mint Somlyó, szólna Udvarhely mellett, minden más tekintetben pedig egy áll, mint 27,197 a 84,432-höz.

Udvarhelyi polgárunknak második érve az, hogy a magyarországi új tanterv oly helyekre kívánja a főgymnasiumokat, a hol protestans atyáknál is ilyenekkel bírnak. De ha ez érve oly nagy nyomatókat helyeztet, miért veszi el M.-Vásárhelytől a 4- és 5-ik osztályt? Hisz ott is főtanodája van protestans atyáknál; azokivül pedig M.-Vásárhely már 1848 előtt bírt öt osztálylyal és esperességre, tehát közvetlen környezeté 14,021 katolikusok számlál. Aztán, ha Udvarhely anyavárosa a székelyföldnek, nem fővárosa-e M.-Vásárhely, mely 2800 kath. lelket számlál, tehát még egyszer annyit, mint Udvarhely? Miért veszi el Brassótól a 4- és 5-ik osztályt, hol hasonlólag az evangelikusoknak főtanodája van?

De két Kanta környezetének 33,248 katolikusai nem több joggal követelhetik a 4. és 5. osztályt, mint Udvarhely a 7- és 8-ikat környezetének 27,197 katolikusai. Pedig udvarhelyi polgárunk Kantától is megtagadja a 4- és 5-ik osztályt, csak azért, hogy a Bach-féle kormány ostromolt udvarhelyi főgymnasium megállhasson; holott akkor is a boldogult főpásztor Csikot ajánlotta volt. Valóban csak e tekintetből is helyeseltető a kath. commissio azon terve, hogy a gymnasiumok az 1848-ki állapotra reducáltassanak; így minden vidék visszanyerve a magát, igazságtalanságról nem panaszkodhatik. Igazságtalanság lenne pedig Kantát és M.-Vásárhelyt attól megfosztani, mit már az alkotmányos világban bírt, és Csikot azt venni el, mit a kegyes főpásztor és a többi lelkesek oda ajánlottak.

Ha az, hogy Udvarhely mellett állanak Budvár romjai, hogy ott 1555-ben országgyűlés (2) tartatott, érv: akkor Fejérvártól csakugyan bajos volna a főgymnasiumot elvitatni, miután az a nemzeti fejedelmeknek széke és egy néhány tucsat országgyűlés helye volt; de még Léczfalva is képezhetne jogot főgymnasiumra, mert ott is, még pedig valódi országgyűlés volt 1600-ik october 25-én. De menjünk tovább: Udvarhelyi polgár azt mondja, hogy Csik-Somlyó végvárászeli falu és ezért esett áldozatul az udvarhelyi anyavárosi főgymnasium. Határszéli falu, anyavárosi gymnasium! Ezek szépek antithesisek és bátarsa számítvák; de nem dönthetetlen védek. Hisz maga a ciklikiró mondja, hogy Udvarhely a csiki székely katolicizmusnak bástyafoka. Már pedig ki látta valaha, hogy a főerőt a bástyafokra és nem magába a várba állítsák?

Aztán ugyalszik, hogy tisztelt polgártársunk kissé járattan a historiában. Azt kívánja, hogy „a jezsuitáktól elköbzött fekvő vagyonok eredeti rendeltetésükhöz képest, a studiorum fundus gyarapítására revindikáltatnának; s tisztességes fizetéssel látatnának el, illető lelkészeink.“ Erdélyben többször kobozták el a jezsuiták fekvő javait. Melyik elköbzást érti? Az utolsót 1773-ban? Olvassa el a „Magyar Encyclopedia“ II. darabjában az „Alapítványok“ rovat alatti cikkekkel és látni fogja, hogy azon javak, miket a jezsui-

ták akkor birtak, éppen oda mentek, a hová ciklikiró kívánja. Vagy az azelőtti elkobzásokat érti, melyek nemzeti fejedelmek alatt történtek? Ezekre nézve, minthogy donatio után privatusok kezére mentek, tudnia kellene, hogy e egyszerű birtokzavarásnak országgyűlésileg véget vetettek.

Minden érve tehát, mely megállhatna, csak Udvarhely privát érdekét illeti, ez ellen pedig nem vitatkozunk, mert mi is azon vagyunk, hogy minél több fötanadánk legyen akkor, a mikor lehet. Most nincs más alternatíva mint ez: vagy jobb fizetés és reductio ad statum quo 1848-ban, vagy a mostani status quo meghagyása fizetésjobbítás nélkül. Mindkettő ideiglenesen, míg alapunk növekedik. Miként lehetne ezt növelni, azt mások már kezdeményezéssel megmondották. A föltettük alternatíva melyik ága meggyőződésünk? Nem mondjuk ki, minthogy e föltettük helyen már batározta.

Hogy a magyar studiorum fundusból 193,000 forint megy a bírói kincstárba, az igaz; de azt nem mondja meg a ciklikiró, hogy — miután ott is a kormány kezeli a fundust — mennyi megy ki belőle Magyarország iskoláira és intézeteire? Hisz így azt lehet gondolni, hogy mind ott benn marad, a pedig nincs egy.

Hanem egy föltétlenül elfogadható jó eszmét is találtam udvarhelyi polgárunk ciklikében, t. i. a tanári nyugdíj-intézet eszméjét, melyet fölkellene karolni és ápolni. Pesten már megpendítették a dolgot, a studiorum fundusból huzandó összeg mellé az ily privát társulat által nyerhető segedelem is cölér.

Ez tehát, valamint az alap mikénti növelhetése, legyen barátságos eszmecsere tárgya. □.

Néhány szó a málnási gyógyvizről.

Erdélynek nagyszámú, részint híres ásványvizei közt a málnási az, mely eddigi silány kezelítése dacára is sokszorosan bebizonyult gyógyhatásánál fogva mind inkább előtérbelépre figyelmünket magára vonja; minél fogva nem leendő felesleges következtésekben rövid ismertetést adni addig is, míg a források vegytani megvizsgálata és egyéb szükséges javítások létrejöttével alkalom nyíland e minden tekintetben érdekes fűrdőről alaposabb, bővebb és részletesebb monografiát írhatni.

Fekszik e fűrdő Háromszéken Sepsiben, Málnás határában az Oltvize mellett, mltsos Semsey Tamás ur tulajdona, egy idili kedvességtű kicavölgyben.

A fűrdő és forrás, melynek közönségesen bévét neve „Bugyogó”, közel 6 m. kiterjedést; most új modorral nők és férfiak osztályára osztva, czélszerűt vetkező szobákkal látottat el.

Folytonosan bugyogó vize a benne feloldadt lápmór miatt, különösen midőn fűrdés által a csapadék fel kavartatik, sőtétes zavaros és nagymennyiségű szabad szénsavat (acidum carbonicum) tartalmaz. Szilárd alkotászelei közül a szénsavas vaslécs, a lefolyási csatornában lerakódott sárga veress csapadékon első látásra felismerhető.

Hőfoka mintegy 14 R. lehet, ize nem sokat különbözik a szénsavgazdag vizektől.

Gyógyhasználatára napjában kétszeri és sok esetben háromszori fűrdésben áll, melynél a vízbe menet után mindjárt különös csipős érzés fogja el a testet, a bőr láprészekkel telik meg, mely utóbbinak lehet a gyógyhatás egyrészt tulajdonítani. Hogy a siker annál biztosabb legyen, lehet azt a fájdalmas tagokra borogatással használni; ezt eddig nem gyakorolták a gyógyvendégek, azért szükséges az erre nézői figyelemzetés is.

A tapasztalás meglepő sikerét bizonyította a víz gyógyhasználatának a megrögzött hűlés és közhvényes bajokban és ezekből következtet daganatokban, tagmerevség és megkucorodásokban, ideggyengeségben, a női ivarrészek mindenemti s idültbetegségeiben, ugyisint a bőr különféle régi kóros állapotjaiban.

A számos gyógyiskerek közül megemlítésre méltó a Thierry asszony, aki Bukarestben és később Brassóban évekig gyógyítottat hűléses nagy kiterjedésű és fájdalmas térdgagban, minden siker nélkül, még a tavaly és tavaly előtt a málnási fűrdő használatára a magával tehetetlen és menni nem tudt előbb mankóra, azután pálczára és később ennek is nélkülözésére segítette, úgy hogy jelenleg egészenesen él Brassóban.

Nemkülönben csaknem merőben megkucorodott özvegy Heinzelné asszony, a karácsonfalvi bíró M. K., a hidegvizi fogadós E. M., alsó csernónai Makó Miklós és leánya, Brailából Német László tökéletes felgyógyulásnak örvendek.

E fűrdőn alól kis távolságban még több hasontermészetűnek látszó, de addig figyelemre alig méltottat források vannak, melyek egyikét, mint savanyu vizet rendez itatni használfák.

Bővebb vizsgálatra és szorosabb figyelemreméltó egy a fűrdőtől 1/2 órára az erdő szélén lévő olvasztó természetű ismeretes kesernyős utózi forrás, mely azon ritka tümenyit mutatja, hogy a felbugyogó és lefolyó viz maga körül egész dombot képezett szürkés kemény csapadékból.

A mi a lakházakat illeti, ezeknek száma csak ezután fog szaporodni, jelenleg a tulajdonos ur 17 szobát czélszerűen elrendezett.

Az élemezésről kiki gondoskodik, jövőre az a tulajdonos ur gondja leendő.

A fűrdő körül és közel kellemes sétákat tehetni az oltvölgyi réteken, mezőn és a nagyon közel lévő erdőben, melyben vadászhatni, a szomszéd Oltvize halászatra, rákaszatra alkalmas.

A kik nagyobb kirándulást óhajtanak tenni 1 1/2 órára a tusanál fűrdőre, 2 óra alatt pedig a híres Szt. Anna távára, Bálványosra és a torjai bűdösbe tehetni.

Otrobán Nándor,
orvostudor.

Reteg, május 24. 1862.

Rebégő felelem kezdi megszállni a vidékünk több falvaiban lévő marhas gazdákat, mivel szarvasmarháinkban vé-

szes járvány kezd mutatkozni. Szent-Margitán már is 7 darab lett áldoztatja, s azonkívül számos beteg. Itt Retegben is e hó 21-én a betegség kiütött, a betegültek száma gyorsan szaporodik.

A betegség előjelei: az állat komor, testében egyelőbb reszket, mit nagy forráság követ, lábain rogyantán áll.

A betegségi roham különféle formákban jelenkezik: némelyeknél kemény gyomor-szorulással áll elő, s ha házi gyógyszer által megindítatik, vérforma fekete anyag megyen el. Másoknál egyszerre hasmenéssel veszi kezdetét, csakugyan vérforma fekete részből áll. Ezek nem esznek, kőröt nem rágnak, gyakran bögnék, s mindig hasukra néznek. Vízét bőven isznak. S a melyeket így ért el — a falusi gyógyszer használata mellett — mind elhaltak. Van még egy más neme, mikor rendes hasmenéssel kezdődik. Ekkor keveset esznek, kőröt rágnak, de az nem rendes, mert fogcsikorgatással van vegyülve, mi belső nagy fájdalom jele. Az ilyenek ganájában apró hollyagocskák találhatók, s ezen osztályból még eddigelő egy sem hullott el.

Szent-Margitán az elpusztultakat felbontották, és a mint Kolozsvári Albert gazdatiszt ur írja: az epét igen nagyra növe, a faggyú egészen elolvadva, a százzértében a ganéjt vérrel vegyülve megkeményedve találták. Ezen veszedelmes nyavalya ha gyógyszer nem ajánlatik, roppant kárt okozhat.

Szükségesnek tartom ezen vészről a nagy közönséget értesíteni, és a baromvorsóláshoz értő t. cz. urakat felbírni, hogy addig míg egészen vidéki, vagy országos csapásná ezen járvány nem fajul, gyógyszert ajánlani, s annak használatára — közlétevéssel — megtanítani sziveskedjenek.

Köblös István s. k.

rettegi helyét hitű lelkesz.

Boos, május 18. 1862.

Mi innen csak rossz hírekkel tudunk szolgálni s ha t. szerkesztő ur ezeknek is helyet enged becses lapjában, hát bébe boba tudósítani fogom. Most közelebből ápr. 27-én helységünkben a mlgs Cserényi Ferencz ur udvarában este 10 órakor tűz ütött ki, melynek következtében a tulajdonosnak elégett három nagy borona istállója, két törökbuszmagazinja és a volt haszonbérő Merza testvéreknek egy nagy déczka istállója, összesen hat darab épület. A kár tetemes, mivel a mezőségen nincs fa és bajos a kiszállás. Ezen épületek egy pár óra alatt földig leégtek semmit megmenteni nem lehetett, annyival inkább mivel viz nem volt, s a falusiak az oltásnál ugymondva semmit se segítettek. Ezen tény a mltsóság adminisztrator urnak tudomására juttatott, minek köztvetkeztében ő méltósága rögtön erélyesen rendelkezett alispány Hosszú Theofil urnak, hogy a helyszinére személyesen szálljon ki, mindent elkövesse, hogy a tettesek világosságra jöjjenek. Ezen rendelet következtében május 3-án az alispány kiszállott a helyszinére, nagyon erélyesen hozzáfogott a nyomozásnak. Négy egyént kikre a gyanu van, kik eddig elé minden rossz tetben benne voltak, s egy közülük még az eddigi gyújtás gyanuja alatt is van, elküldött a börtönbe, reményességünk van hogy valahára a gyújtogatók itt is hurokra kerülnek; bár kerülőnek is, mert ez 1858 óta itt Boosban a 11-ik égés és mindig csak birtokost gyújtottak, hogy ezen 11 gyújtásban csak egyszer égett el egy felszabadult embernek a határon egy kalangya szénája. Most ezen utolsó égés alkalmával egy felszabadult egyén, ki szekerével vízhozni rendeltetett, azt izente az őt kirendelő esküdtől, hogy ő ürzi magát, őrizze minden ember maga magát, ő vízhozni nem megyen. — Ezen tett az alispány urnak feljelentetett, kit az alispány ur 14 napi saját élemezési börtönre ítelt, de az elítelt egyén nagy gazda lévén megváltotta magát 25 új frton, úgy hogy e hó 18-án reggel 8 órára a pénz az illető alispány urnál legyen, mely őszvegnek fele marad a mócsi koroda számára, fele pedig a helységi iskola számára, már kifizeti-e a megváltást, megvállik, de azt hiszem, hogy az alispány ur mint igen erélyes ember rendelkezni fog hogy az irt őszveg ne csak papirosan, hanem legyen befizetve is. Már szemügygyel tartjuk, mert ezen büntetés jüvendőre való nézt sokat teszen, kivált mint itt is, hol annyi gyújtás van és ottan senki se akar segíteni.

Öszvetéseink szépek, a tavasziak is csak silylik az esőt prevaricatio biz itt történik, de segíteni könnyű volna, csak azt tudnók, melyik rendőri utasítást lehet alkalmazni. A mult évben a megyei bizottmány által kiadattat, mi igen üdves és jó ránk nézve, mert a vala a tilalmat meglehet tartani, vagy pedig a régi járási hivatal kiadott utasításait — evel is meglehetne élni, csak tudjuk melyiket használjuk.

Mózs s Pál.

M. Váshárhely, május 19-én 1862.

Gróf Mikó Imre ur ő nagyméltósága a m. vásárhelyi casino-egylet tiszteleti tagjává választatásáról szóló oklevél vétele alkalmából gróf Bethlen Farkashoz, mint a nevezett egylet elnökéhez, a következő levelet intézte:

„Méltóságos gróf, casino-egyleti elnök ur! Halás szívettem méltóságodnak nagy becsű levelét, melyben a maros-vásárhelyi casino-egylet által tiszteleti taggá választatásomat tudtomra adni szives volt. Midőn a méltóságos gróf urat tisztelettel kértém, hogy e réam nézve oly hízegő megistisztetésemért a tisztelet casino egyesület tagjainak legszives köszönetemet nevében kifejezni méltóztassék: lelkemből óhajtom, hogy az Isten adja a meggyújtott világosság szövétnekhez az összes város és vidék derék értelmiségének részvételaját, hogy az fényt és meleget terjesszen a szép székelvölgy ama végső határan, dus virágot és gyümölcsöt teremjen a szabad magyar szellem gondosan megmált földében! Rokonszenvűkbe tisztelettel ajánlolt vagyok — méltóságos gróf casino egyesületi elnök urnak és tisztelet casino egyesületnek — Kolozsvárt, apr. 24-én 1862.

Alázatos szolgálja gróf Mikó Imre, s. k. Szebenből hazaérkezett egyik ismerősümtől a következő hírt veszem. Az alkotmányos tusáiról és a legközelebbi időben a választási harcáiról nevezetesen lett Hassen Kassel-ből egy S. N. nevű ur hittanáról hivatott meg Szebenbe. A nevezett ur a szelidséget, mint conditio sine qua non-t föl-

tételező ezen minőségével kiáltó ellentétképen — így beszélí ismerősünk — egy fűt bottal úgy vert agyba-főbe, hogy másnapra meghalt. *) Az orvosi látlelet constatirován, hogy a halál a verés által lön okozva, az eset az illető törvényszékhez jelentetett föl. Távol lévén a nevezett várostól, a kezességét e hír valódsága iránt nem vállalhatom el.

K.

Udvarhelyszék, május 17. 1862.

A „Kolozsvári Közlöny” ide 74-ik számában L. J.-től egy személyeskedéssel telt cikk jelent meg, a mint e cikk íróját ismerjük, rágalma miatt nem igen fáj fejem, s arra, ha abban az ismeretlen olvasót könnyen tévára vezethető következő kitétel nem állana: „Emlékezzék r... s. a mult év május 6 kára, mikor éppen az alkotmányos élet kezdetén vonultam vissza tudományom után nyert s 18 évig becsülettel viselt hivatalomtól” stb. jelenleg sem felelnék; azonban az igazság kedvéért mi is kötelességünknek érezzük, sőt tartjuk is L. J. emlékeztetét, éppen ama nap azon percére hívni vissza, midőn a képviselő bizottmány által a fő és többi orvosok felkiáltás után egyhangulag megválasztattak, s kérdjük: hogy, midőn a Keresztur kerületi orvos megválasztatása jött szóba, s L. J. neve éppen általunk felkiáltott — nem emlékezik-e az arra következtet általános visszatetsző zugásra? s ugyanazon napon a köztisztletben állott s volt ideiglenes főkirálybírák előtt az öné nézve nem igen hízegő föllépésekre? mint a melyek azután természetesen önek visszalépését eredményezték? s ha igen, a képviselő bizottmány ezen nyilvánítása 18 év alatt kivihattat közzvéleménye irányában, vajjon nem szolgáltat-e fényes bizonyítványt?

S ezen igazságon alapult kérdéseink után végre ki nyilatkoztatjuk, hogy önek személyeskedést tartalmazó cikkeit többé általunk figyelembe nem csak nem fognak vétetni, hanem azok — birlap után — részünkről mindig felelet nélkül is fognak hagyatni.

r. s.

Tasnád, apr. 23-án 1862.

Folyó hó 17-én az iskolás gyermekek vidám majálisa némileg enyhítit látszott annyira ellankadt közéletünket, de csak látszott enyhíteni, s ezen kevés örömt is megirigyelte a sors, a mennyiben egy mindnyájunk kedlét megrendítő esemény szomorúsággá változtatta vigasságunkat; ugyanis Mile Elek ifju, előtte való nap estvéjén hozta bazu kedves mennasszonyát. (Szo b o s z l a i Paulinát), Ér-Szentkirályról, ki is megérkezésk után rozslu léteiről panaszkodott, s huszonnégy óra nem telt el, s már a földi menyasszony az égnek menyasszonyává hivatott a halál által. Rendő lett e halálhíre mindnyájunkra nézve, a hirtelen halál esete mérgezést gyanítván, a halott orvosi vizsgálat alá vétetett, f. hó 16-án, s az eredmény a lön, hogy ásványi mérégnek nyoma sem találtatván, netalan növényi mérgezés lehetősége tekintetéből, bizonyos részek experimentatio végett a pesti orvosi karhoz küldetnek fel. Fogadják a szíven sebzett szülők, férj és rokonok mély fájdalomukban való mindyájunk részvétét.

Az időjárás igen rendkívülinek mutatkozik, a mennyiben husvétkor az orgona- és gyöngyvirág javában virított, e hó 19-én pedig a cseresznye hegyelken éretten vala már élvezhető. Őszi vetéseink az egész május eddigi napjág tartott szárazság dacára is meglehetősen szépnek mutatkoznak, a tavasziak silylik az eső hiányát, a szőlő igen szép termésel biztat.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Kolozsvári album” szerkesztői felkérk t. cz. ívtartóikat tisztelettel, legyenek szivesek és a kezeiknél levő előfizetési pénzeket ne készenek mielőbb beküldeni, egyfelől, mert a határidő már május 15-én lejárt, másfelől, mert óhajtanak az ígért pontos szétküldési időt megtartani.

— A kolozsvári nyomdász gyakorlatok e hó 25-ikén tarták első műkedvelői előadásukat a magyarbíró vizkarsultak segélyezésére szánva a jövedelem hasonfelét. Az előadás a Diana fűrdő termében volt, s adták: „Férjhez mehet-e már?” című egy felvonásos vígjátékot, melyet szavalat követett „Zach Klára” című költemény Arany Jánostól, szavalta Dombi Dénes, és „Magyar divat” Kakas M.-tól, szavalta Belgrádi József. A szerepek következőleg osztattak ki: (Csakány György földesur) Dombi Dénes, (Mendo) Szabó Lajos, (Kati) Szabó Berta, (Bögözdí) Szarvadi Lajos, (Örsike) F. Zusza, (Barna Bandi) Gergely Lajos, (Baroti) Zicha Ferencz, (Sumár) Kaczér Gusztáv, (Sári) Váshárhelyi Kata. — A műkedvelők szorgalma méltánylatot érdemel.

— A marosvásárhelyi jótékony nőegylet jegyzője Száva Farkas közreadta ezen egylet első 1861/2 évi működéséről szóló kimutatását, melyből kitünik, hogy ez egylet kezén lévő tőkéje költvélben s urbéri papirokban áll 1097 frt értékűl; aláírt kamatozó tőke 7320 forint, folyó jövedelme meg 979 frt 41 kr. Ebből szegények gyámolítására s eltemetésére stb. kiadottat 665 frt 25 kr, felülmaradt 314 frt 15 kr. Segedelemben részesedett 39 nő, 26 férfi, 2 árva gyerek. Ezen nemes irányu társulat indítványozója, létrehozója s elnöke gróf Lázár Mórné, kinek szelleműs tolla, Polixena név alatt egy pár komoly íratából ismeretes; alelnökei: Maeszkási Lajosné, és Reich Károlyné. A társulat áll 111 igazgató, 64 alapító, és 164 részvényes tagból. Tehát összesen van ez egyletnek 339 tagja, mind a-nőneműből, s ez annyival szebb szám, mert mondhatni az egész Maros-vásárhely- és közvéldekeről telik ki. Folytonos sikert kívánunk a szépkedemének.

— Zajzoni István, ki költészetünkben a jobbakközé látszott magát felkeltzeni, s egy pár költeményével a komolyabb ítéset figyelmét magára voná, f. hó 16-án Brassóban meghalt. Zajzoni Brassó közvélben született. Egyik barátja azt írja róla, hogy derék tanárai még most is em-

*) E borzasztó tény szombati és bécsi lapok is említék. Szarky

lékeznek a lángelmű tanítványra, ki egy kis székely bicskával a brassói Czenk alatti fákba faragással első verseit, miért tanulmányai már jókor par excellence „poétának” neveztek el. Zajzoni, midőn több év múlva visszajött e helyre, és a már beheggedt fákon költőiségének első kísérleteit megpillantá, sirva fakadt, mintha sejtette volna, hogy ezek nemsokára emlékének fejfái lesznek.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez a „Mit várhatunk az olasz-francia beavatkozástól” című röpirat. Majd elolvassuk.

— Asboth Lajos tudatja a közönséggel, hogy „Emlékiratai” megjelentek. Bolnai és Kempelen Győző pedig szépirodalmi, humoristák és közhírnök naplót adnak ki a budai népszínház javára „Népszínházi évkönyv” cím alatt, melyben sok jeles írónktól lesznek dolgozatok olvashatók; előf. ár 1 ft.

— Balázs Sándor és Főth Kálmán gazdag tapasztalatú londoni utjából a napokban érkeztek haza.

— Mint a „P. N.” írja május 21-én reggel a pesti es. k. rendőrség Gánóczy Flóris, Szathmáry Mihály- és Vidacs Jánosnál házmotózást tartott. A felosztott honvédegyretekre vonatkozó megtalált irományokat a rendőrbiztos magával vitte.

— Krassó megyében milliárdnyi sáska pusztít, s Karaván, Pestyere és Prisa községek határain az idej aratás reményeit már semmivé tette.

— A szabad költőességről írja az „I. T.” Érdekes lesz a beavatandó lovag esküjével megismerkednünk. Mindelőtt beküldi zsemeit, összefűzi kezét, kötelet szoritának nyakára, vérrel beszennyezett fehér ruhát öltenek rá; aztán beavatandó jobb kezét egy holt testre, balját pedig a tarsulat szabálykönyvére tevé, ez esküt mondja: „En esküszöm, arra a mi legszentebb hogy közreműködöm a szabadköltőességek árulói és üldözői megsemmisítésére, hogy kiirtom őket mindazon eszközökkel, melyekkel rendelkezni fogok; esküszöm, hogy a szerencsétlenek és a világ ostaraiul tekintem a fantastikus papokat sat. és mindig gyűlölöm őket; esküszöm, hogy bárhol leszek, mindenütt hirdetem az ember jogait és soha más vallást nem követek, mint a melyet természet vésett szívünkbe. Föltétlen engedelmesseget esküszöm e tanács elnökének, vagy aki őt helyettesíteni fogja. Minden ellenem fordított kard mélyedjen szívembe, ha valaha szerencsétlen lennék hütelenné lenni fogadásomhoz, melyet teljes szabad akarattal teszek. Ugy legyen.” Mitán az új lovag letette esküjét ezt saját ereiből kivett vérről beírja „az építész és titkos levelezés” nagy könyvébe; aztán kérd tőle: Mily korszakot élünk? — Válasz: A világ újjászületését. Erre a nagymester így szól: Testvéreim, vonuljunk vissza; világosítsuk föl az emberiséget és irtsuk ki a kigyókat, melyek az emberi tudatlanságon uralkodnak. Egy-mást megökölve végül ezt mondják: Mentstük meg az emberiséget. (Annales magiques. T. V.) (Hogy a szabad költőességről ezen közlemény mennyire valószínű, nem tudjuk, egy kissé kétségbe hozza az, hogy Nagy Friderich porosz király, s hírszerítő József császár is tagja lett volna e társaságnak. Szerk.)

— Dunlop angol követségi titkár jelentését borainkról, természetükről s a velük üztöt kereskedésről, a „Times” is hosszabb cikkben fejtegeti, melynek politikai tartalmát s a benne foglalt tanácsot ezuttal mellőzzük és csak nemzetgazdasági oldalát emeljük ki. A cikk életvitelszerűnek nevezi Angliára nézve, a borbevitt, s azt mondja, hogy a gabona és pamut kivételével, egy cikk sem oly elkérthetetlen rá nézve, mint éppen a bor, de ugy sem oly érzékeny a háború vagy éghajlati befolyások változásaira nézve; ennek okát főleg a terület csekély voltából magyarázza ki, honnan borait szerzi, s hol, mint Spanyol és Franciaországban, ugy a nagy vételkedvel bíró amerikaiak, mint a champagnei bort kedvelő oroszok, de még az illető börtörök országok megzavarodott fogyasztói is nagy versenytársai lettek. Elmondván azután az említett országokkal netán kiüthető háború veszélyes következményeit Magyarország emeli ki, mint kitűnő börtörök vidéket, melyet ugy borainak minőségére s különféleségére, mint ropant természetűi képességére nézve majd minden eddig vele borkereskedési összeköttetésben nem álló országnak élébe tesz. Ezután a Dunlop tanácsát ismétli, hogy hazánk mivelje a kivitt kereskedést, de figyeljen főképp és mindenek előtt borainak szírtet után való okoskerti kezelésére, mert csak így győzheti le az eddig a világpiacra szerezplő borvidékeket, de csak is így tarthatja meg, máris birre kapott néhány kitűnőbb borfajának tartós jó hírnevét. Erre önkénytelenül kell ismételnünk a másik elkérthetetlen szükséges tényezőt, a már multkor is említett flumei vasutat s ájtatos bensőséggel mondjuk: jöjjön el a te országod! (M. O.)

— Az akadémia palotájáról a „S-ny” a következő érdekes közléseket hozza: Az egész építés Stühler porosz főépítészeti tanácsos egy új tervén alapszik, s mi a stylust illeti: a palota újabbkori renaissance-homlokzatokat kap, s általában e styl szerint fog építtetni. A részlet-tervek, melyek szerint az építés tényleges munkába vétetett, Skalnietzky Antal építész és Diescher József építőmester urak által készítették. Mi e közléstünkben csupán a helyiségek beosztására szorítkozunk, melyeket az akadémiai palota magában foglaland, a nélkül, hogy a dolgot érdemű becsátokoznánk. Legelőbb megemlítendő, hogy az épület a telek alacsony fekvése miatt két alapzattal látatik el, melyek a legmélyebb pontokon úgynevezett Beton-teppel birandnak. A pincehelyiségek közül az akadémia csupán az épület középrészének pinczejét fogja a maga számára használni, a többi helyiségeket pedig haszonbérbe adandja. — Az udvar felé tüzőlő szerek rakatára jö. — A földszint beosztása következő: közepén lesz az előcsarnok 16 oszloppal és a nagy lépcsőház vezetű folyosó. Az előcsarnoktól balra van az olvasóterem és a kapus lakása, jobbra a földtani terem. A baloldali kettős traktusban a nagy olvasócsarnok és 3 könyvtári terem, 1 előszoba és 3 olvasószoba az akadémia tagjai számára, végre egy kabinet, mely a hátsó részben fekvő nagy könyvtári termet a többi 3 teremmel egybeköti. A jobb oldali kettős traktusban 3 létesítmény a szakosztályok számára, 1 előszoba, a vegytani dolgozó-terem, a vegytani eszközök kabinetje és a második könyvtárnok lakása.

Az első emelet beosztása: A középraktusban a nagy díszterem, mely két emelet magasságát foglalja el; a díszterem mögött a lépcső-folyosó. A baloldali kettős traktusban a természetfajta eszközök terme, a természetfajta experimentumok számára rendelt folyosó, előszoba és a physikai bizottsági terem; a kis gyűlések termei előcsarnokkal, az első elnök irodája, előszobával; a második elnök, második titkár irodája és még egy más irodai helyiség. A hátulso traktusban két kabinet a javítókok számára, a levéltár, az iroda és az első titkár lakása, melyek 14 lakrészből állanak, s a jobb-oldali kettős traktusra terjednek. E traktusban van még a Kisfaludy-társaság terme előszobával és a pénztárnok lakása 15 lakrészzel; mi elég kényelmes, hogy a hivatalnok urak helyszükre ellen ne panaszkodhassanak. A második emeletre jönek a képesarnok termei, és egy terem a rézmetszvények gyűjteménye számára a jobboldali kettős traktusban, hová több előszoba vezet. A harmadik emeleten, mely csak a palota középraktusára terjed ki, lesz a képesarnok nagy terme. A palota, mint látható, 2, csupán a középraktus három emeletet. Tornyai az épületnek nem lesz, és így óra sem alkalmaztatik rá. A főhomlokzaton az oszlopok közé 6 szobor jövend. A díszterem középsőablaka felé jö a nemzeti szímer. A többi ablak feliratokkal s jeles költők mondataival látatik el. Az első emelet kettős ablakokkal birand körív modorban. A második emelet ablakai egyszerűek. Az előcsarnokba 3 lépcsőajtó vezet. Kocsik számára a palotának nem lesz boltozatja. Megjegyzendő, hogy az egész palota még most nem fog egészen kiépített, hanem csupán azon helyiségek, melyeket itt előszámláltunk.

— Konstantinápolyban levő tudós hazánkiai Kubinyi, Ipolyi és Henzelman urak ott sokmunka kitüntetésben részesültek. Így az osztrák es. k. inernuntius tiszteletökre fényes lakomát adott, melyben az internuntiatúra összes tagjai részt vettek. Ő eljaja egyszersmind megígerte annak kieszközölését is, hogy a legnehezebben bejutható helyek is megnyíljanak előttük. Kubinyi ur második levelében nagy vizesatornáról szól, melynek neve Philoxenos s még a görög idők-ből való E csatorna boltozata 224 tizenegye hüvelyk magas oszlopon nyugszik. Ez alatt ismét 224 hét láb magas oszlop van, alattuk ismét mások, és így összesen 1001 oszlop. E nagyszű művet jelenleg részben iparcezőkora használják; az első emeleten ugyanis selyem-gyár van, az alsóbbakat pedig ellepte a vizalja. A törökök az egészet „Bimbin”-nek nevezik. — Nogel nevű hazánkiai, ki a zultán főkéntészeti van alkalmazva, hazánkfiainak a nemzeti muzeum számára több igen szép tengeri kagylót adott át, melyeket Kis-Azsiában gyűjtött, valamint egy igen ritka fehér rigót.

— A londoni kiállítás ügyében működő orsz. központi bizottmány jegyzőkönyve közreadott, melyből a mint látjuk a magyar királyságból küldetett malomkövek, ásványok, érctermékek, közén, állatorvosi szerek, enyv és csontok, gyufaminták, vegytani gyógyszeri készítmények, örlemények, buza, s különféle gazdasági termény, borok, méz, czukrozott gyümölcs, tészta készítmények, paprika, dohány. Legnagyobb mértékben a bor van képviselve. Küldöttek kender, gyapjút, gubacsot, faemléket, fehér és sárga viaszot, vasöntvényeket, készítményeket, földfurót, gazdasági eszközöket, téglamutatóványokat, löfegyvert, eskányt, zongorát, s más hangszert, gyapott és selyem készítményeket, mülipari cikkeket, keféket, prémeket, szíjgyártó munkákat, csizmákat, magyar uri dísz ékszer, fényes magyar ruhákat, üveg és porcellán készítményeket és olajfestményeket. Erdély nagyon gyengén van képviselve. Gróf Teleki Domokos küld cseleai fehér bort, Lukács Zsigmond Fehérvárról búzát, Kolozsvárról Fröhlich Vilmos küld viaszot és mézet, Bányai Károly vegykészítményeket és nyers prémet, Szilágyi Woschicz Eleonora szeszt, Balog Mária, Matusik János és Winkler Teréz nyers selymet.

— A kolumbácsi legyek Arad- s Temesmegyében mérges szurásaikkal már számos marhát pusztítottak el. Ezek ellen ajánlja az „Alföld”: Legközönségesebb és általános használatú szokott mód e rovar elűzésére a füst, míg az a vidéken kisebb számban mutatkozik, és a földmívelő mezei munkáját folytatni képes, nyílt vagy magasabb helyeken, melyeket a szellő jár — mert nagy szélben ugy sincs a rovarlót mit tartani — tüzet rak, és ezt, hogy annál nagyobb füstöt okozzon, ganajjal vagy félíg rothadt növény-maradékkal táplálja. A mint észreveszi, hogy marhájára számosabb kolumbácsi légy száll, vagy ha pihenetnie szük-séges, a füstbőz hajlja; de ez nem is szükséges, mert ha az állatot szabadon bocsátják, nagysietve maga indul oda és a füstbe áll. Csodálatos ezen természeti ösztön, mely a kolumbácsi légygel még meg nem ömerkedett marháán is tapasztalható. Midőn a vidéket nagymennyiségű szunyog lepi el, és az állatok istállójokba szorulnak: az ajtók, ablakok és minden nyílás előtt, de még benn is a leirt módon nagy tüzet raknak, melyet büzös, csak füstöt, de lángot nem adó szerekkel élezenek. — A füstön kívül mindenféle büdös kenőcsök és mosások vannak használatban, melynek: a dohány, üröm, büdös bürök, stb.; főzetekkel pedig a gyöngébb és érzékenyebb részeket mossák, vagy avas hajjal, zsírral, szekerkenőccsel, [földolajjal] kenik be. A nevezett szerekből közönségesebben többet vegyítve használják. Leginkább ajánlható mind olcsóság, mind ártalmatlanság, mind tapasztalt foganat tekintetéből a földolajjal készült kenőcs.

— Eppen most vesszük azon örvendetes hírlapi tudósítást, hogy a kolumbácsi legyeket a május 20-ki vihar Arad vidéken teljesen szétrebbenté s megsemmisíté.

POLITIKAI HIREK.

Francziaország. Páris, máj. 20. Palmerston lord nyilatkozatot kívánt Miksa főherceggel mexicói kijelöltetése felől Bécsben, s azon nyilatkozatot nyerte, hogy e kijelölés nem létezett nem is fog soha létezni. Mitán azonban az itteni hivatalos sajtó még folyvást a monarchiától feltételezi, Mexico tüdvet, az olvasó közvélemény tehát más jelöltet keres a trónra. Így használják fel azon körülményt is, hogy Bonapárté Patterson ur fia Mexicoba megy és ott Lorencez tábornok törzskarában alkalmaztatik.

Persigninek a megyefőnökökhöz intézett egy körrendelete mindazokat, kik a pápai hadseregbe léptek vagy lépni fogának, a francia polgárjogtól megfosztottaknak nyilvánítja. Ez és Goyonnak elvégre bekövetkezett elutazása jó reményt nyujtanak a római kérdés megoldására nézve; habár ultramontan körökben ismét elhalasztásról beszélnek, mitán a császárné, ki többször jelen volt a miniszteri tanácskozásban és nagy ékesszólást fejtett ki, végül ünnepélyesen kijelenté az uraknak, ha a szent atya Rómát elhagyandja, ő tüstént elutazik Párisból, hogy ne legyen része oly vétékben, mely lsten haragját vonhatná fia fejére.

Olaszország. Turin, május. 17. A „P. Li.”-nak írják: Azon sajnós esendzavarások, melyek Brescia és Bergamóban, a már említett expedíció felfedezése következtében történtek, a fővárosban nem kis izgatottságot szültek. Két expedíció tervezetett Ausztria ellen, egyik egy adriai kikötőből, a másik Stílii hegy tetőn keresztül Dél-Tirol felé, mely által Olaszország a német szövetséggel keveredett volna háborúba. A főkérdés az, mily viszonyban van Garibaldi a vállallathoz. A „Dirittó” és a cselekvő párt más közlönyei azt állítják, hogy a tábornok megegyezését adta a vállallathoz. Azonban biztosan hisszük állíthatni, hogy a tábornok, a hormány kezdeményezési jogába való ezen kiméletlen beavatkozást határozottan rosztala, és igen vesélyesnek nyilvánította. Az igaz, hogy Nullo és társainak szabadon bocsátatásáért mindent elkövetett. Azelőbb nevezett, a bergamoi lakossághoz tartott beszédében nyilvánosan megdicsérté, de egyszersmind nyugalomra is felvilágosította a népet. Nullo iránti személyes barátságából tehát semmi következtetést sem lehet vonni arra nézve, mint gondolkodott e felől. Napoleon hg. 18—19-én indult vissza Nápolyból Párisba. Utazásának ezen rövid tartama is némi bizonyíték arra, hogy nem csupán kedvtelésből utazott.

A „Köln. Ztg.” turini levelezője a sokatmegegett hadjárat keletkezésének történetét ekép adja elő: A görög forradalom alatt egy hadjáratot terveztek, melynek parancsnoka Catabeni ezredes lett volna. A király és a kormány ezt megtudván, Türr tábornokot küldék Garibaldihoz, hogy e vállallatról lebeszélje. — Ezen lebeszélés annál könnyebben sikerült, mivel a Görögországból érkezett hírek nem igen kedvezőleg hangzottak, s az ottani vezérek azt mondták, hogy külségelyt elnem fogadnak. Az expedíció azonban már szerveze volt, s Catabeni és Nullo Tirolban akarták azt felhasználni. A kormány tudósítván e szándékról, beavatkozott. Catabeni ellen elfogatási parancs adatott ki, mivel a genuai hatóságok azt hitték, hogy azon hajónak, mely a Parodi féle rablás tetteseit elszállítandó volt, Catabeni a tulajdonos. Midőn e tévedés folytán az ezredes elfogatott, megtalálták nála a tirol expedíció tervét. Türr tábornok Nápolyba ment, Garibaldiak a király azon megkeresésére, hogy Olaszország ügyét elhamarkodott lépések által ne veszélyeztesse, adott feleletével. Lombardiában folyton növekszik az izgatottság. Garibaldi megígerte, hogy egész befolyását felhaználandja a kedélyek lecsillapítására.

Az „Armonia” szerint a turini porosz követség egy osztrák jegyzéket nyujtott át az olasz kormányának, melyben Ausztria kijelenti, hogy határainak önkényesek általi birminő átépését caus belli-ne tekintendi.

A Rómában összegyűlt püspökök élébe a pápa következő kérdéseket fog terjeszteni: 1) Fenyegeti-e veszély a kath. egyházat a mostani olasz mozgalom szelleméből és irányából? 2) Helyeselhető-e a római kormányak ezen mozgalommal szemben eddig követett magatartása? 3) Ha igen, kell-e végső eszközökhöz nyulni, s az egyházi állam bitorlói és büntársalkat a nagy egyházi átokkal sújtani? 4) Igenlés esetében, megelőzze-e az egyházi átkot egy kiáltvány a kath. egyház minden tagjaihoz, melyben a pápa eljárása felfejtesse, s a hívők felhivassanak kitartásra és segélynyújtásra?

A „Pungolo”-nak írják: Hire jár, hogy a szabadelvű párt Rómában (hová tartozik a polgárok legnagyobb része), nagy és ünnepélyes tüntetést szervez, megmutatandó az egybegyűlt püspököknek, hogy a szentatya, mint király, teljességgel nem bírja a nép rokonszenvét.

Németország. Berlin, maj. 21. A „Berl. B. Ztg.” írja: Határozottan állíthatjuk, hogy a porosz csapatok bevonulása Hessenbe, e hó 23-án véglegesen megtörténik, ha a kívánt elégtétel addig meg nem adatik. A bevonulás Paderborn és Hoxter felé történik, és semmi tiltakozás sem vétetik tekintetbe. Az itteni bankárok innen sok hitellevelet küldtek oda a csapatok élelmezési költségeinek fedezésére, s habár ez események folytán az árfolyam a bürzén jelentékenyen csökkent, a hangulat mégis oly hazafias volt, hogy mindenki kinyilatkozta, hogy még érzékenyebb veszteségeket is szívesen szenvednek, ha Poroszország becsülete ez ügyben férfiasan megvédtetik.

A „Sch. Corr.” szerint bizonyos, hogy a poroszok, ha még be nem vonultak is, de már felállították csapataikat a hesseni határokon. 20-ka óta ugyanis Warburgban egy gyalogrezd van őszpontosítva, s Rörerbékében egy másik, egy gyalog üteggel együtt. A nevezett két helység a hesseni határ közvetlen szomszédságában fekszik. Ugyancsak 20-án a második testőrezd is utban volt Warburg felé. Azt állítják, hogy azon esetre, ha a poroszok átlélik a határt, a hesseni katonaság Warburg és Hanau vidékére vonul vissza.

E hó 20-án egész nap folyt az egyezkedés Bismarck-Schönhausen urral egy új miniszterium alakítása iránt. Bismarck urnak személyesen jelentékeny engedmények adtak, csak Heydt ur elbocsátására nem tudta még eddig a királyt magát elhatározni. Ő felsége, mint a „Vaterland”-nak írják, az egész válság közepette saját szerű elszántságot fejt ki. Szilárdul ol van határozva, hogy rövid időn lemond. Azután következik V. Friedrich Vilhelm s a legistább liberalismus.

Berlin, maj. 22. A „Sternztg.” következő szavakkal jelenti a Poroszország és Kurhessen közti diplom. viszonyok megzakadását: „Mitán a hess. vál. fejedelmi kormány a porosz kir. ő felsége kormányát által megtagadta, Wil-lisen tábornok fogadtatásait illetőleg, megtagadta: a két udvar közti dipl. érintkezések a kir. kormány részéről megszüntettek. Sydow ur tehát ma elhagyja Kasselt s az itteni

udvarnál levő vál. fejedelmi követnek tudára adatott a hivatalos érintkezés megszüntetése.

A hivatalos lap közli a Sydow elutasítását megelőzőleg váltott jegyzékeket. Búcsujegyzékében a porosz követ fenntartva a porosz király elhatározásait a Willisen küldetését illetően, egy helyütt következőleg nyilatkozik: „A választási eljárás felfüggesztésével a dolog nincs elgázitva. Arról van szó, hogy az egész ügy végleg elintéztessék, a mi csak az 1831-i alkotmánynak valóságos helyreállítása által történhetik. A porosz kormány nem mellőzheti, hogy ezt elutasíthatlan szükségesség és oly feltétel gyanánt tűzze ki, melynek teljesítésétől függnek Poroszország jövőbeli viszonyai Kurhessenhez.

Berlin, maj. 23. A követekháza Grabowot elnökvé választotta.

Oroszország. Varsó, maj. 20. A „Wiener Ztg.“ a bécsi orosz követséghez érkezett következő sürgönyt közli: A lengyel határszélekről érkező sürgönyök nem biztosak. Magasabb állású tisztnek nem történtek házmotázások. Maj. 15. és 16-án befogtak néhány a templomból kijövő egyént. A rendőrséggel nem tűtözködtek össze. Az érsek Kryzanowsky tábornokhoz nem írt levelet, sőt inkább igen is illedelmes hangon kérte fel a kormányzót, hogy közbenjárását a népnél, a tiltott énekek megszüntetése érdekében elfogadja.

Törökország. Konstantinápoly, maj. 22. A porta Oroszország javaslatát, Montenegro függetlenségének elismerése végett, visszautasította s Omer basának végleges rendeletet adott támadó fellépésre.

Ujabbak. A „Sch. Corr.“ Turinból kapott levelek nyomán attól tart, hogy a Dél — Tirol ellen szándékolta vállalat csak elnapoltatott, de nem semmisített meg. A „K. Korr.“ pedig azt hallja, hogy az osztrák rendőrség Udineben már e hó elején ama vállalatot összefüggésben álló nagy összeesküvésre bukkant, minek következtében két cs. kir. pénzügyi hivatalnok s több más egyén fogatott el. A pénzügyi hivatalnokok egyikének hivatalszobájában egy rakas három színű lobogót és mellőrszát is találtak készletben Garibaldi elfogadására.

Berlin, maj. 23. A képviselőház mai ülésében 288 szavazattal 276 ellen Grabow választott elnök. Székfoglaló beszédében különös hangnnyomattal emelte ki a fejedelem és nép közötti egységet. Ez érület megsemmisíti ama szélső jelmondatot: „királyság vagy parlament.“ A vizonzás erre: „Csak alkotmányos királyság, alkotmányhű képviselőházzal.“ Boekum Dollf és Behrend kétségkívül alelnökök lesznek.

Berlin, maj. 23. A „Sternztg.“ a kasseli hivatalos lapnak egy cikkére, melyben Bernstorff grófnak a berlini hez követ interpellációjára adott válasza, a Kurhessen elleni katonai rendbálokat illetően féléremagaráztatnak, megjegyzi, hogy Bernstorff gróf nyilatkozata után a kurhesseni követnek semmi kétsége sem maradhatott a helyzet egész komolysága s Poroszországnak szilárd szándéka felől a kurhesseni viszály bevezésére.

Páris, maj. 22. Az „Esprit public“ jelenti: A kormány a mexikói hadjárat tovább folytatását határozta el. Az olasz kormány a Milanóban lappangó Mazzini ke-resteti.

Madrid, maj. 22. Anglia felhívta Spanyolországot, hogy a londoni szerződést nyilvánítsák megszüntetnek, s a felhatalmazottak eljárását helyeseljék.

Turin, maj. 23. A király ideérkezett.

Brüsszel, maj. 24. A mai „Indep.“ szerint Thouvenel felhatalmazta Benedettit, hogy az olasz kormánnyal egy jegyzéket közöljön, melyben az olasz eszélyeztető bergamoi és bresciai események feletti sajnálat van kifejezve.

Frankfurt, maj. 24. A mai szövetségi ülésben az osztrák-porosz ajánlat a hesseni 1831-i alkotmány visszaállítása tárgyában elfogadtatott. Kurhessen óvás mellett engedékenységet ígért.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Május 26-án: Nemzeti kölcsön 84.5. 5 % Metalliques 70.80. Bank-részvény 843.—. Hitel-részvény 215.20. Váltó Londonra 132.25. Ezüst 130.85. Arany 6.30.

Május 23-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 73.25. Erdélyi 70.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(604)

1862

Hirdetmény.

(1—3)

Sz.-Udvarhelyi bégjegyzett kereskedő **Lengyel J. Péter**, a maga ezen ideig tartott azon firmáját „Lengyel J. Péter vegyes kereskedése“ általváltoztatta ezen firmára: „**Lengyel Péter vegyes kereskedése**“, mely firma általváltoztatást azon kellemetlen környúlással idézte elő, miszerint ugyan sz.-udvarhelyi kereskedő Lengyel S. Péter részére az egyezkedési eljárás megengedtetvén, az „Erdélyi Hivatalos Értesítő“ vétsége miatt, az egyezkedési eljárást illető hirdetménybe a „Lengyel S. Péter“ neve helyett a „Lengyel J. Péter“ neve nyomtatott ki.

A székelly-udvarhelyi tanácsnak mint törvényszéknek 1862 május 19-én tartott üléséből.
Kovács Mózes, Bonyhay József,
id. főbíró. id. jegyző.

NEM HIVATALOS.

(605)

Figyelemre méltó!

(1—1)

Alóírt fölkérem a n. érd. közönség figyelmét az első kézből megrendelt **fris ásványos gyógyvizeimre**, ugy a páratlan jószágú **Karlsbadi sóra**, melynek jó hatása mindenütt elismerést nyert; — végül ajánlom czukor, kávé, liszt és egyéb fliszter áruimat a **SOMLYAY LÁSZLÓ**, Kolozsvárt, főpiacz, Knausz-báz.

(603)

HIRDETÉS.

(2—3)

Alóírtuak van szerencséje a n. érd. közönséggel tudatni, miszerint felsőbb jóváhagyás követelményben, teljesen berendezett **gyógyszertárát Mocson** folyó évi május hó 24-dik napján **megnyitotta**, magát a t. cz. közönség pontos szolgálatára tis kegyes pártfogásába ajánlván.
Rohonczy Zsigmond.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

NÖVENDÉK IFJUSÁG IMAKÖNYVE.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos**.
Ara: nyomtató velin papíron, bőrbé kötve, tokkal, 1 frt.

Díszkiadás, író-velin, bőrbé kötve arany metszéssel, tokkal 1 frt 50 kr.

Magyar nők évkönyve.

II-ik évfolyam, 1862. Szerkeszti **Emilia**. Angol vászonba arany szegélylyel 3 frt.

Orvosi napló

magyar orsz. gyakorló orvosai használatára, 1862. ára 2 frt.

Ugyancsak **Stein Jánosnál** előfizethető:
a Pesten **RÁTH MÓR-nál** megjelenendő
HUGO VICTOR

„NYOMORULTAK“
címmű világhírű regényére 3 o. é. firtal

Egyházi beszédek. Írta és mondá **Jámor Pál**. Ára 1 ft. 20.

A keresztségnek és az úrvacsorájának jelentőségéről, **Menyhárt János** debreczeni ref. főiskolai hittanártól. Ára 60 njkr.

Gazdasági növény élet-tan és Hooibrenk szőlőmívelése, gyümölcsészeti és konyhakertészeti rendszere. Nevezeteseb tekintélyek s öntapasztalatai alapján kiadja **Jagocsi Péterffy József**. Ára 1 ft. 80 kr.

A **diszes társalkodó**, vagy is világba termett ember. Hasznos kézikönyv minden neműek és rangnak számára. Az illem és udvariasság minden alkalmak- és viszonyokhoz mért szabályai, továbbá mindenféle társas játékok, énekek, szavalmányok, emléktverssek, talányok, alkalmi üdvözlések stb. gyűjteménye. Ára 70 kr.

Szerény Ilma naplója. Írta gróf **Batthány Julia**. Francztábol Toldy István. Ára 1 frt 50 kr.

Koronás szőlőmívelés. Írta **Báthi Gábor**, fintaházi földbirtokos. 11 kömetszeti ábrával. Az erdélyi gazdasági egyetel költségén. Ára 30 kr.

Időszaki vezér-fonal az egyetemes történelemhez. Iskolai és magán használatra írta **Vámosy Mihály**, a pesti ref. gymnasiumban a történelem és magyarnyelv tanára. Ára 1 frt 50 kr.

A valódiságot jótállás mellett.

Ajánló emlékeztetés.

A valódiságot jótállás mellett.

BORCHARDT ORVOSTUDOR

DR. SUIN DE BOUTEMARD

1862 évi tavaszi növényekből illatos növényesszappana

Ara egy bepecsételt eredeti csomagban 70 kr-ával o. é.

illatos fog-pasztája.

bizonyos menyiségű növényi, nevezetesen illó és égvényolajos anyagokon kívül ásványi alkreszeket tartalmaz, mik e szappan hatását **sajátosságossá és jellemzővé** teszik. Nem csak kipárolgását szabaddá teszi, hanem még vegytani alkotászeinél fogva főlszívólag s változtatólag hat a bőrre, az alsó sejt-szövetre és a mirigyes szervekre, s ezeket új tevékenységre indítja. **Dr. Borchardt növény-szappana** annál fogva épen oly kitűnő szépitő szer, mint alkalmas arra, hogy az anynyira alkalmatlan pörsekenések, fakadékok, pattanások s más bőrtisztatlanságok könnyű módon s rövid idő alatt eltávolíttassanak és a bőr az időváltozás minden hátrányos befolyásaitól megóvassék.

Mint tudva van, a különböző **fogporok** használata nemcsak nem elegendő a fogakat teljesen minden akadálytól megtisztítani hanem e szerek por-alakban az idő alatt a foghúsa részint hátrányosan hatnak, részint ártalmasan a fogzománczra. Ellenben a **paszta** (szappan) alak oly alaknak próbáltatott ki, mely a foghústerősítő hatásával egyszersmind a fogaknak legbizonyosabb, ártalmatlan tisztítását, valamint az egész szájjáregres annak szagára jótékony befolyást köti össze, s tehát méltán, mint **legjobb érdemel ajánlatot**, mik a fogak és foghúsművelésére s épen tartására — **melyek az emberi szépség és egészség oly lényeges részei** — azoknak beteges szenvedésektől megóvására alkalmas.

A fentebb ajánlott két czikk többszörös utánkészítést s hamisításait tekintetbe véve, méltóztassék a megvételnél pontosan arra ügyelni, hogy **Dr. Borchardt** es. k. kiv. szab. **növény-szappana** fehérre zöld írással nyomott, két végén **mellékelt pecsét**tel ellátott csomagcskában árutatik, míg **Dr. Suin de Boutemard**-nak es. k. kizárólagos szabadalom alapján készült fogpasztája hátulsó oldalán **lila színnel s arany-bronzszal** eszközölt s hivatalosan bejegyzett czim-borítékával **Dr. Suin de Boutemard** **mellényomott családi-czimerét** s aláírása mássát viseli.

Az eg; edüi hiteles raktárak fentebbi gyártmányokból kaphatók:

Kolozsvárt: **WOLFF J. és KHUDI J.** gyógyszer. **Abrudbányán:** **Ferenzi Mihály; Beszterczen:** **Kelp és Dietrich & Fleischer;** **Brassóban:** **Stenner F.; Déván:** **Büchler A.; Enyeden:** **Bisztricsányi A.; Erzsébethodroson:** **Schmidt A.; Hátzegen:** **Mátéfi Béla** gyógyszer.; **Károly-Fehérvárt:** **Rusz János; Kézdi-Vásárhelyt:** **Hankó László; Köhalomban:** **Melas Ed. F.** gyógyszer.; **Maros-Vásárhelyt:** **Fogarasi J. D.; Medgyesen:** **Vandory & Brandsch; Segesvárt:** **Misselbacher fia és Teutsch; Sz.-Udvar:** **Placintár és fia** gyógyszer.; **Szász-Régenben:** **Wachner Traugot; Szászsebesen:** **Weisörtel Ad. G.; Szebenben:** **Zóher J. F.; Székely-Keresztúron:** **Binder Márton; Seps-Szentgyörgyön:** **Vitalyos Béla; Sz.-Udvarhelyt:** **Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredában:** **Gozsy A.; Sz.-Somlyón:** **Ruska Ignác; Tasnádon:** **Szongott Jakab; Tordán:** **Velics G. és Wolff G.** uraknál.